

Louis — Grauwen — Vantorre

Van visser tot schilder

Heist - Stilaan maar zeker is Juul De Vocht, oud-directeur van de visserijschool van Heist, een record aan het vestigen. In dit blad wil hij alle vissende Vantorres uit Heist ooit aan het woord laten komen. Nog enige tientallen en het is trouwens zover.

Vandaag is het de beurt aan Louis (°Heist, 11 augustus 1914), alias 'Louis van de Grauwen' Vantorre. In Heist 'Van De Grauwen' genoemd omdat hij zoon is van Louis 'De Grauwen' — Vantorre en van Stephanie Sijs.

Er was nòg leven in het gezin, vermits Louis voor zich nog zes broers en zes zusters had en één jongere broer: samen veertien kinderen.

Oorspronkelijk stond Louis Vantorre 'weigerachtig' tegenover de idee om zijn visserservaringen aan het papier toe te vertrouwen. Maar het interview duurde uiteindelijk wel een hele middag.

Louis Vantorre neemt regelmatig het penseel ter hand om zijn visserij op doek te brengen. De passie voor doek en penseel kwam tot hem via zijn jongste dochter Frieda, die ook al schildert en daarvoor links en rechts prijzen mocht wegkapen. (foto gw)

VADER LOUIS VOER ALS stuurman ter visserij. Dat vissen had hij van zijn vader ('Kippen' Vantorre) meegekregen en dus werden ook alle kinderen in het gezin van vader Louis De Grauwen op hun beurt visser. Natuurlijk.

Na de school kon Louis aanmonstereen op de H 54 'Miss Mary', een garnaalschuit (ABC-motor 25 pk) met ook nog zeilen aan boord. Het vaartuig werd in 1901 gebouwd in Ramsgate (Engeland). Een stuurhut was er niet en de helmstok bediende het roer. En Louis kan nog namen noemen: 'De bemanning bestond uit schoonbroer Louis — Gatjes - Dobbelaere en mijn broer Petrus en Arthur.'

En dan begint het echte gesprek. Herinneringen: 'Ach, hoe ging dat er toen aan toe in de Heistse visserij? Kan je je dat voorstellen? Een winch bestond toen nog niet, in het midden van het dek stond een 'koe', een verticale cilinder waarin staken gestoken werden om die cilinder rond te draaien. Als er op garnalen gevist werd, gebruikte men een net aan een sparreboompje. Moest er vis gevangen worden, had het net iets sterkers nodig en dan werd het een eikenboompje. In de wintermaanden was het vangen van sprot de voornaamste bezigheid, ook hier was een speciaal systeem voorzien met een staaknet waarvoor ook het uitgeworpen anker dienst deed ofwel met een 'triangel' of 'portemonnaie': een ijzeren buis onderaan en een houten staak bovenaan die ongeveer vijf meter lang was en vijf meter open stond. Alles hing aan de voormast en onderaan was alles bevestigd aan het anker. Deze visserij werd vooral beoefend in de 'Butzak', een trechter tussen Knokke en Cadzand (Nederland).'

Al luisterend naar Louis Vantorre wordt hier weer een stuk visserijgeschiedenis geschreven: 'Om de sprot te verkopen, had men als eenheid een 'putsie', een klein emmertje. De verkoop gebeurde per opbod en de prijs schommelde rond 1 frank per kilo en uitzonderlijk heette dan 3fr per kg. De garnalen werden rechtstreeks naar de pakhuizen van de opkopers Debra, Huysseune, Pol Depaepe (Leurders), Piet Serie... gebracht. De opbrengst kenden we al-

De specialist in rubber ringen en -bollen wenst al zijn klanten een voorspoedig 1997

ALLEWERELT N.V.

Koolboestraat 4, 8620 Nieuwpoort. Tel.: 058 / 23 35 95

Ook verkrijgbaar bij:

H. Baelskaai 38
B-8400 Oostende
059 / 33 03 35

PAKHUIS 5

Boomkorstraat 5
B-8380 Zeebrugge
050 / 54 55 80

tijd maar op het einde van de week en die gaf steeds aanleiding tot heel veel gepraat en nog meer getwist.'

Puf en rommel

In de zomer werd er voor de kaai gevist. De garnalen werden dan met paard en kar naar de vismijn in Blankenberge gebracht en daar verkocht. Louis: *'Kort na de oorlog werd de vis verkocht als ze nog aan boord was. Kopers informeerden naar de vangst en boden er gewoon hun prijs voor. Het was echt kopen op vertrouwen. Later werd de vis in manden per opbod verkocht. De 'speciale vissen' zoals tarbot, griet, rog en moerroggen werden apart op de grond gelegd en vervolgens eveneens per opbod verkocht.'*

Het loon van de scheepsjongen — het lavertje — bestond uit de verkoop in de herbergen van de opgeraapte kleine vis ('juniors'). Drinkgeld voor de volwassen garnalenvissers werd gehaald uit de verkoop van te kleine garnaal (puf): 7 frank per zak van 50 kg. Drinkgeld bij de visvangers kwam van de verkoop van ondermaatse vis (rommel) en die ging aan 6 frank per zak weg. In Zeebrugge waren er twee fabrieken (Pescator en Vigoria?) die puf en rommel verwerkten tot kippevoer.

In 1929 is Louis scheepsjongen geworden en in 1930 steekt hij het brevet van matroos op zak. 1932: Schoonbroer Louis Dobbelaere doet de H 54 van de hand en van Leopold Dobbelaere (Slekke) koopt hij vervolgens de H.43. Louis schakelt bijgevolg ook over naar deze 'Raymonde-Rafhael' (Kromhoutmotor 100 pk). Hij vaart nu als matroos, samen met *Alfons Neyts*

(Tchieper) en *Emiel Delanghe*. In 1934 trekt Louis naar de visserij-school en in hetzelfde jaar wordt hij niet alleen schipper, maar trouwt hij ook met *Maria Malfeydt* en gaat, ook al om een regelmatig huwelijksleven te genieten, weer vaart zoeken bij de garnaalvaarders. Hij komt op de H.29 'Leopold-Raymonde' van reder *Theodoor Neyts* terecht. Aan boord treft hij *Louis Neyts*, *Medard Desutter* en *Maurice Deschrijver*. Louis: *'Dat was al een serieus vaartuig want er was een stuurhuis en elektriciteit. Bij gelegenheid werd ook met de borden gevist, zodat de vis- en garnaalvangst elkaar aanvulden en de inkomsten heel het jaar door op peil bleven. De winch was een andere moderne aanwinst.'*

Dan gaat het — zoals dat gaat in de visserij — van het ene schip naar het andere. Monsterboekjes die een leven van gaan en keren markeren. Zo is er de Z.69 'Speranza' (Lavalmotor 60 pk), eigendom van een Hollandse reder en in Zeebrugge uitgebaat door zaakvoerder *Baervoets*. Aan boord: *Staf Danneels*, *Leon Savels* en motorist *Julien Keet* (Waal). In 1939 gaat schipper Louis naar de H.65 'De drie gebroeders' van reder *Jan Dobbelaere* (Gatjes). Daar treft hij *René Vandierendonck* (Smoeckters), *Staf Janssens* en *Maurice Calus*.

Europa begon in die tijd op zijn grondvesten te beven en België was niet eens officieel in oorlog als Louis in het voorjaar van 1940 beschoten wordt door Duitse vliegtuigen. *Vantorre*: *'Wij zaten aan de Noordhinder in een verboden gebied omdat*

er zeemijnen lagen, maar er zat daar toch teveel garnaal en vis om dat stuk water links te laten liggen. Maar allé, ik geef toe dat het op die manier ook niet altijd aangenaam was. De mobilisatie maakte trouwens dat we voorzigtiger werden, zeker nadat er vanaf de kop van de havenmuur op ons geschoten werd door Belgische soldaten. Kwestie van ons erop te wijzen dat we onze boordlichten moesten uitdoen. Toen de wijk aan de Heitse molen werd bedolven onder de bommen, gingen we op de vlucht. Wij namen niet zoals anderen de boot, maar stapten richting Dudzele, waar we op een hofstee konden slapen. Je moet je dat voorstellen: ons gezin bestond toen reeds uit drie kinderen: Denis, Irene en Anna, later kwam daar nog Frieda bij. De vlucht duurde al bij al drie dagen. Intussen was de eerste angst ook verminderd en besloten we maar om terug naar ons huis in de Pannestraat te gaan.'

Schoonbroer Louis — Gatjes — Dobbelaere kreeg zijn H 43 terug van de bezetter en ging weer in de vaart. Louis werd matroos, terwijl zijn broer Jan en Pol Dobbelaere de andere bemanningsleden waren. Het was een korte episode want na een vaart van dagen dagen liep het vaartuig voor Heist op een wrak en zonk. Zij werden gered door *Leon Vandierendonck* die te Heist als *Kromme Marie* bekend staat.

Varen in de oorlog

De angst zat er nu goed in en Louis besloot enige tijd aan de wal te blijven: drie weken! Want schipper *Jan Dobbelaere* (Gatjes) kreeg zijn H 65 weer in de vaart. Louis werd,

een van zijn mannen, samen met Felix Degroote, Medard Dezutter en René Slabbinck. Broer Frans vraagt hem als schipper op de H.23 'Alex-Rachel' (Deutz 50 pk). Ook aan boord: broers Arthur en Petrus, Albert Dobbelaere en Gustaaf Martony. 'Wij hadden toen enorm veel garnaal, maar konden ze bij gebrek aan brandstof niet koken en er werd besloten om over te schakelen op de haringvangst. Het waren wonderbare visvangsten: ons vaartuigje boordevol, vangsten van 22.000 kilo. Wij verkochten toen in Duinkerken en na vier maanden haringjacht ging het terug richting Zeebrugge.'

En in de oorlog leg je nog eens onverwachte contacten. 'Zopikten we eens een Amerikaanse piloot uit zee op. Gulle man, die Amerikaan: ik kreeg zijn mes, mijn broer zijn lederen vest en mijn andere broer kreeg een doos met hetgeen wij dachten 'caramels' te zijn. Wij maar eten! Gevolg was dat we meerdere dagen en nachten niet konden slapen. De snoepjes bleken energietabletten te zijn. Dan was er ook Heinrich, de Duitse bewaker aan boord. De man was blij nog eens Engels te kunnen spreken met de Antwerpse loods die bij ons aan boord was. Heinrich de Duitser was immers in Londen buschauffeur geweest. Hij was vlak voor de invasie eens naar zijn oude Duitsland gekomen om er zijn zieke moeder te bezoeken. Prompt mocht hij het vaderland dienen! Een dode Duitser hebben wij ook eens binnen gebracht. Enige dagen later ontplofte er een zeemijn in de korre aan de Welkom Bank (Tortorich).' Ja, hoe zat dat eigenlijk met die mijnen?

'Mijnen lagen vier meter diep en vormden voor ons geen gevaar. Bij storm kwamen er echter wel eens los en dan was het natuurlijk wel uitkijken. Wat mij ook steeds bij is gebleven, is het beeld van de B.76 die op een mijn liep en de lucht werd ingeblazen.'

'Op het einde van de oorlog werd mijn broer toch voorzichtig, want de mogelijkheid bestond dat zijn vaartuig de H.23 'Alex-Rachel' zou opgeëist worden door de Duitsers. Hij besloot het schip in veiligheid te brengen: de masten werden platgelegd en via het kanaal kon hij het tot in Aalter krijgen, bij vrienden van Urbain Gereels en zijn vrouw Irene Van Hecke.'

Na de oorlog

Onmiddellijk na de oorlog tref je soms vreemde vangsten. Een vissersvaartuig dat afgeladen volgeladen met zakken geviste meel toekomt, Louis heeft het meegemaakt. 'Na de meelzakken, hebben we ook nog 50 kisten gevist, in elke kist zes dozen en in elke doos 52 repen chocolade. Wat een feest: heel de oorlog geen stukje van deze lekkernij gezien. Dan waren het weer dozen met stoffen, nylonkousen of vier kisten ongebrande koffie. Ik nam zo'n kist mee naar huis, spreidde de koffie uit op het klein plat dak, liet het goede drogen in weer en wind. Daarna heeft Emiel De Koninck de koffie gebrand. Wij hebben nooit meer zo'n lekkere koffie gedronken.'

En het gewone vissersleven herneemt zich. In 1946 gaat Louis op de Z 511 'Navis Maria' (de vroegere H 51) met een ABC-motor van 75 PK aan boord. Het vaartuig is ei-

gendom van August Vandieren-donck (Stien van de Zwartens). De bemanning: Albert Vandierendonck, Quinten De Vos en Norbert Van Massenhove.

Louis stapte over naar de Z.404 'Laura-Camiel-Anne' van Leon Savels (Krak). Op een dag kwam meester Ackx, directeur van de visserijschool in Heist aan Louis vragen of hij het vaartuig van zijn schoonvader wilden in hand nemen, omdat zoon Leon 'het vissersbloed niet had'. De Z 517 'Santa-Maria'

ZEEVISSERS - VISBEWERKERS
- HAVENARBEIDERS - ZEELIEDEN EN BINNENSCHIPPERS -
CIWLT-Maritiem
VOOR AL UW PROBLEMEN
WENDT U TOT DE

Secretaris
Ivan VICTOR

ZEEMANSBOND

ABVV

OOSTENDE-VEURNE-
DIKSMUIDE
Jules Peurquaetstraat 27 Oostende
Tel: 059 / 70 27 41
Fax: 059 / 70 51 33
BRUGGE
Kustlaan 176 Zeebrugge
Tel: 050 / 54 47 15
Fax: 050 / 54 42 53

werd dus het volgende vaartuig. Louis kreeg er *Jan en Wilfried De Voogt* en *Henri Dhondt* aan boord. Prettige ervaring: *'De motor was ook al 130 pk, een luxe. Het was prettig omdat Leon mij vrije de hand gaf, en die Leon zorgde er tegelijk voortelkens alles in orde gebracht werd om het vaartuig weer klaar te maken voor de volgende reis. Daar ben ik ruim 11 jaar gebleven.'*

Bokken

In 1964 komt Louis aan boord van de Z 495 *'Alfred'* (de voornaam van Minister van verkeerswezen) die peter van het schip was. Reder was *Raymond Snauwaert (Rabadoe)*. Het was de periode dat men ging overschakelen op de bokkenvisserij, en de Z 495 was het 'proefschip', omdat men veel vraagtekens had bij de stabiliteit wanneer er zou gevestigd worden met twee netten langszij. *Raymond Snauwaert* was er dagdelijks mee bezig en had in Louis een prima schipper met ervaring die uitstekend verslag kon uitbrengen van zijn bevindingen. Toch kwam er snel een einde aan de samenwerking, omdat *Snauwaert* andere plannen had. Hij verkocht de Z 495 en maakte plannen om de visvangst te gaan bedrijven in het Afrikaanse *Ghana*. Hij wilde Louis wel bij de zaak betrekken, maar dat ging niet door, want deze was inmiddels ook al vijftig en dan was er ook nog moeder de vrouw die dat allemaal maar niets vond. In 1966 stapt hij dus over op de Z 578 *'Carohein'* van de reders *Francois Bil* en *Fernand Van den Abeele* met als bemanning *Leon Vlietinck*, *Arthur Couwijzer*, *Ronny Snauwaert* en *Jan Vlietinck*. *Francois* en *Fernand* voeren om beurten mee. Later zijn dan *Ronny Bil* en *Georges Degroote* aan boord gekomen: jonge mensen die het wilden maken in de visserij. Ook hier voelde Louis zich in zijn sas, want een moesterboekje ligt niet: tien jaar bleef hij aan boord. Toen men de motor ging vervangen duurde het Louis te lang en een goede schipper is overal welkom. Hij stapt over op de Z. 400 *'Broeder Isidoor'* van reder *Omer Vandierendonck*. Louis begon dan toch te voelen dat zijn leeftijd (60) zwaar begon te wegen en hij wilde 'de riem afleggen', maar... *Mon Claeys (Draaier)* en zijn vrouw *Antoinette* trokken aan de bel. De Z 570 *'Triton'* (ABC van 260 pk) moest opgetuigd worden met de bokken en Louis was er de aangewezen schipper voor.

Op 6 november 1978 is Louis dan uiteindelijk toch gestopt met varen, of zoals het in de visserij zo beeldend heet heeft hij *'zijn tuig uit het schip gehaald'*. Om 'aan een volledige loopbaan te geraken' heeft hij nog twee maanden moeten stempelen. Op 64 jaar ging Louis met pensioen na 50 jaar vissersleven. Maar stilzitten was er nog niet bij en voor *Pol Neyts (Banane)* heeft hij tien jaar de verkopen in de Zeebrugse vismijn gevolgd.

'De mooiste beloning? Ik vatte mijn

werk ernstig op ik ben gelukkig dat ik dat heb kunnen doorgeven aan de vele jonge mensen die bij mij aan boord geweest zijn.' Reden genoeg om hem, samen met zijn vriend *Eugeen Vlietinck*, Eredeken van de Arbeid te maken. De eenvoudige vissersjongen mocht toen zelfs even het paleis betreden en werd er ontvangen door de koning en de koningin zelve.

Juul De Vocht

S.D.S.

SCHEEPSDIESEL SERVICE

N.V.

VISSERIJ * BINNENSCHIEPV. * INDUSTRIE

- * Plaatsen, revisie, herstelling van alle dieselmotoren.
- ... hoofd- en hulpmotoren.
- ... dealer A.B.C. - BAUDOUIN - PERKINS.
- * Algemeen onderhoud van machinekamers.
- * Plaatsen van keerkoppelingen, waterpompen en compressoren.
- * Opgieten van motoren met Chockfast.
- * Draai-, frees-, las-, brand- en leidingwerk.
- * Schroeven en schroefassen.
- * Depannages: binnen- en buitenland.

NIEUW!

* DROOGDOK

BOOMKORSTRAAT 7/8 ZEEBRUGGE

tel.: 050/54 51 78 - 050/55 01 88

fax: 050/55 03 67

.....semafoon 07 / 300.47.81 .....

(altijd bereikbaar)

VRAAG DE BEFAAMDE S.D.S. SERVICE